СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 67. Джерзи Ситі, Н. Дж., четвер, 22. марта, 1928. VOL. XXXVI. No. 67. Jersey City, N. J., Thursday, March 22. 1928. THREE CENTS.

СЕНАТОР ДОМАГАЄТЬСЯ РЕЗИГНАЦІЇ СЕКРЕТАРЯ СКАРБУ МЕЛОНА

ПРИЧЕПИЛИ АЛ. СМИТА ДО НАФТОВОГО СКАНДАЛУ.

ВАШИНГТОН, 20. марта. — Сенатор Джеймс Кузенс з Мишиґена виступив у сенаті з пропозицією, щоби секретар скарбу Мелон зрезиґнував з уряду за свою причетність до нафтових скандалів.

Він предложив резолюцію, в котрій зачіпає Мелона теж за політику його компанії супроти вуглевих майнерів.

Підчас дебати над нафтовим скандалом у сенаті сенатор Най згадав імя нюйорського ґубернатора Ал. Смита, найповажнійшого кандидата на номінацію демократичної партії на уряд президента; говорив він, що Синклер свого часу давав на агітаційний фонд Ал. Смита, ба навіть став членом перегонової комісії сього стейту.

Ал. Смит написав Найови публичного листа, в якому називає сей закид брехнею. Смит каже, що Синклер на його виборчий фонд гроший не давав, а членом перегонової комісії був іменований не за урядовання Смита.

ДАЛЬШЕ СЛІДСТВО НАД УГЛЕВИМ ПРОМИСЛОМ.

КОМІТЕТ СЛУХАЄ ДАЛЬШИХ ФАКТІВ ПРО БРУТАЛЬНІСТЬ ПОЛІЦІЇ Й СТОРОЖІВ.

ВАШИНГТОН, 20. марта. — Сенатовий комітет для міжстейтової торговлі вислухує далі свідків про положення вуглевого промислу.

Перед комітетом ставали нині дальші свідки, які зізнавали про брутальне поведенне поліції та майнових сторожів. Між свідками була й відома американська письменниця Фені Герст, котра свого часу писала до американських ґазет про умови в углевім промислі.

Між свідками був далі о. Джан Скрак, священик церкви св. Климентія з Елсворта, в Пенсилвенії, котрий заявив комітетови, що він жде за свої зізнання смерти з рук бандитів, нанятих компаніями для стереження копалень.

Відтак розказував страшні річи про брутальну поведінку поліції Меккрой, фотограф одної нюйорської ґазети.

Президент Кулидж доперва нині заявився в справі пропозиції пенсилвенійського ґубернатора Фишера скликати в углевій справі конференції представників майнерів, підприємців та уряду. Кулидж каже, що він не вірить, щоби ся конференція могла щонебудь зробити, але він делеґатів від уряду все таки вишле.

СЛІДСТВО НАД ПОСЛІДНИМИ ХВИЛЯМИ ЗАТОПЛЕНИХ В СУБМАРИНІ.

ВСІ 40 ПЕРЕЖИЛИ ВИПАДОК, ДЕЯКІ ЛИШИЛИ ЗАПИСКИ.

БОСТОН, Месечуезтс, 20. марта. — Урядники департаменту фльоти розсліджували положення моряків, що потонули три місяці тому у субмарині „Ес-Фор" підчас її зударення з кораблем Полдинґом та переконалися, що всі 40 моряків жили після випадку та згинули аж наслідком недостачі чистого воздуха.

Один моряк, Джордж Пелнар на імя, один з тих 6 моряків, які жили найдовше, написав перед смертю письмо, в якім казав переслати свое тіло до родини в Омага, в стейті Небраска.

Слідство виказало теж, що моряки, які остали найдовше при життю, терпіли голод; комора лодки була зовсім порожна.

ВЕЛИКА НАДВИШКА ПОДАТКОВА.

СПОДІЮТЬСЯ КОЛО 100 МІЛІОНІВ ДОЛЯРІВ ПОНАД ПОПЕРЕДНІ ОБЧИСЛЕННЯ.

ВАШИНГТОН, 20. марта. — Тимчасові обчислення податків, сплачених до 17. марта сього року, показують, що населенне краю знова заплатило богато більше, як сподівався уряд. Уже досі начислено 17 міліонів більше, як в 1927. році. Уряд сподіється, що надвишка буде виносити коло сто міліонів долярів.

У ПОСЛІДНІМ НАПАДІ МАРИНАРІВ МАЛО ЗГИНУТИ БОГАТО САНДІНІСТІВ.

МАНАҐВА, Нікараґва, 20. марта. — Команда американських маринарів, що ведуть операції проти ліберального провідника Сандіна, подає, що в послідні́м нападі американських летунів на позиції Сандіна згинуло богато прихильників Сандіна. Сандіністи мали обкопатися на нових позиціях. Американські летуни далі ведуть „карні" експедиції проти позицій Сандіна.

Сенатор Гефлин знова вніс у сенаті пропозицію, щоби уряд відкликав американських маринарів з Нікараґви. Сенатори заявляються проти пропозиції.

ЗЛОДІЙ ПРЕДСТАВЛЯВ СЕБЕ СВЯЩЕНИКОМ.

НЮ ЙОРК, 20. марта. — Перед нюйорський міський суд поставлено нині якогось Джана Келі, 46-літнього Айриша, котрий продавав під римо-католицькою катедрою ріжні релігійні публікації та при тому натягав людий на жертви на католицьку пропаґанду. Мав він витягнути від ріжних католиків ріжні суми, від 2 до 500 долярів.

Поліційні рекорди показують, що Келі вже допускався сього обману кілька разів, „працюючи" тоді під другими іменами.

КЛОПІТ З ОРДЕРАМИ.

БЕРЛІН, 19. марта. — Кажуть, що афґаністанський монарх обдарив на прощання і память президента Гінденбурґа і канцлера Маркса ордерами, даючи їм ранґи афґаністанських князів. Кромі цего роздано яку сотку других ордерів. Про те не пишеться в пресі, бо німецька конституція не признає того рода ордерів. Та Німці радять собі в той спосіб, що задержують тільки стяжку від ордерів, бо що до них нема заборони в конституції. А як змінять конституцію, то тоді будуть носити ордери.

ЗВІДОМЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.

В „Сурмі", органі Української Військової Організації (за січень 1928), читаємо: Дня 22-го листопада 1927-го р. рішила У. В. О. виконати давно вже запавший засуд на Михайла Гука, який як поліційний аґент старався втискати в ряди У. В. О. в провокаційних цілях. Як довго діяльність Михайла Гука зводилася до ролі поліційного конфідента, так довго У. В. О. не вважала за відповідне реаґувати на цю його діяльність в такій формі, яка найшла свій вислів в акті з дня 22-го листопада 1927-го р. Щойно тоді, коли Михайло Гук став безпосереднім провокатором, на якого совісти лежать неповинні жертви в Станиславівщині й Коломийщині, і коли з наказу займанщицької, польської влади, а саме польської поліції у Львові орґанізував позірний атентат на двох польських діячів у провокаційних цілях, щоб таким робом викликати репресії проти українського населення, бажані для займанщицької влади в часі надходячих виборів, та щоб серед теперішнього передвиборчого напруження заповнити Українцями польські тюрми, рішила У. В. О. як в обороні себе самої так теж і української суспільности припинити його провокаторську діяльність та зробити його нешкідливим.

ПРОПАВ ЧОЛОВІК З ГРІШМИ.

В Увислі коло Скалата жила собі Франціцка Вишневська. Ще досить молода була, до того і поле і хату мала. Трафлялись їй люди, але Франціцка хотіла мати „пана" за чоловіка. І от пан трафився. Був ним постерунковий поліції в Тлустім, який опісля покинув поліційну службу і став торговельним агентом. От він приїхав до Увисли, щоб взяти шлюб з Франціцкою. Ще перед весіллєм намовив її, щоб продала часть ґрунту за 200 долярів. Франціцка згодилася на це. По шлюбі чоловік перебував у неї тиждень, а опісля забравши 200 долярів, виїхав і ні слиху ні диху по нім. І так Франціцка лишилась і без чоловіка і без грошей. Тепер при помочи поліції шукає його, але тяжко знайти. Вміє ховатися перед поліцією, бо сам був поліціянтом.

ПЛЯН ВИТЯГНЕШ, КАМПАНІЯ ЗАВЯЗНЕ...

Є така московська пісня, в якій говориться про те, як журавель гуляв по болоті й загруз. І коли витягав ніс, то знов хвіст був у болоті і навпаки. Так без кінця.

Таке саме є з большевицьким пляном. Після пляну „работники на місцях" мали переводити соціялізацію. Але життя ставило свої суворі вимоги і замісць соціялізації треба було переводити „ударні кампанії".

Ось як нарікають „ответственние работники" в московській „Правді".

„Безконечні кампанії псують усю роботу. Усі кампанії падають на рамена комуністів. Ми ведем не плянову, а кампанійську роботу — доносять з Чорноморя, — проводимо зразу десяток кампаній: самообкладання, збирання недоїмок, реалізація селянської позички, розпреділення засівного матеріялу, перевибори кооператив, сельхозів і т. д. кампанії заливають".

Якийсь Зайців зі стародубського повіту підрахував, що „за пять місяців у повіті переведено 25 кампаній". „На волость усього 9 активістів, з чого приходиться по 3 села на одного комуніста. Більшість цих кампаній треба опрацювати в групах та на зборах бідноти, селянок, а потім ще па сходах. Звідти поспішність..."

Це балакати тяжко, а щож говорити селянинови? Певно лягай та здихай, бо 25 кампаній — не жук начхав. Одно творити язиком, а друге перти плуга.

РУХ НА ПАНАМСЬКОМУ КАНАЛІ.

За тринацять років, не рахуючи 1914 року, в якому канал відкрито для навіґації, каналом прийшло 30,069,000 тон ріжних товарів, коли за весь час через Суезький канал пройшло тільки 28,610,000 тон, тобто на 1,104,000 тон менше.

З того через Панамський канал пройшло 1,454,000 тон товарів зі самих Злучених Держав.

З тих цифр видно, яка була потреба в Злученню Тихого океану з Атлянтійським.

ЗАСМІЧЕНЕ ЗБІЖЖА.

Коли сівба на часі, тоді селянам присилають... засмічене збіжжа. От що пише про те московська „Правда".

Після відомостей з Зіновієвщини (Єлисаветградчини) підготовка до весняної сівби йде вяло. Збіжа, що прибуло з Українського Сільсько-Господарського Союза, оказалося засміченим. Ісполком Округи постановив повідомити про роботу Українського Сільсько-Господарського Союза Генерального прокуратора републики.

Постановляють та повідомляють, а добре чисте зерно давно забрали. Звідкіляж візметься незасмічене, коли воно давно переведено на аґітацію до братської Китайщини.

ПОЛЯКИ БОЯТЬСЯ УКРАЇНСЬКОГО ПОВСТАННЯ.

В останніх днях місяця грудня м. р. вдарила польська преса в дзвін тривоги, що Волинь і Східна Галичина закинені „Сурмою", органом У. В. О., що „проповідує повстання проти Польщі з метою відорвання всіх західно-українських земель від польської держави". „Сурма" має великий попит і справді здобуває великий вплив серед українського населення. В звязи з цим перевела польська поліція ряд ревізій серед Українців та пильно пошукувала за поодинокими примірниками „Сурми". Цей „живий інтерес" польських посіпак до „Сурми" виказує — між иншим — ще один факт: Коли після покарання відомого провокатора Гука, поліція, окруживши Академічний Дім на вул. Супінського, намагалася вдерти до помешкань студентів, які на це намагане насильство відповіли достойно й гідно, тоді один з присутних комісарів сказав: „З вашої поведінки видно, що читаєте „Сурму".

ЧУТЛИВИЙ КІТ.

Коли мала навістити Лондон остання повінь, сторож готелю „Савой", як завше обходив цілий будинок. Коли він повернувся до хати, то не найшов свого улюбленого кота в кошику, де останній, як звичайно спав цілими днями та ночами. Кіт чимсь був схвильований і жалібно мявкав, зазираючи господареви до очей.

Сторож пробував не звертати уваги, але кіт настерливо кричав і все йшов до дверей льоху, де переховувалося старе коштовне вино. Сторож зрозумів, що хотілося котові, але відкрити льох він не міг. Бачучи, що кіт не заспокоюється, покликав комірного, й коли той відкрив льох, угляділи там воду. Оказалося, що вода прийшла туди невідомим до того таємним ходом.

Вжили відповідних заходів і вино, вартости кілька десятків тисяч фунтів стерлінґів уратовано.

Оказується, що готель побудовано на місці колишнього замку і про той таємничий хідник ніхто не знав. Це зайвий раз доказує, яким сильним інстинктом наділена звірина.

СПІРІТУАЛЬНА ПОШЕСТЬ В КАРИНТІЇ (АВСТРІЯ).

Залізнича стація Марбурґ в останні часи перетворилася в клюб спірітистів. Урядовці не вважали на службу і на чисельні зауваження адміністрації кивали пятами. Аж стався випадок, жертвою якого був молодий урядник Йоган Шаверл. Він повісився і в листі, що лишив, зізнав, що хоче прийти з того світа до товаришів на сеанс і розказати, що діється на тому світі. Родину просив, щоб не турбувалася, бо його душа буде з ними часто бачитися.

Та товариші не довідались про той світ нічого, бо поліція заборонила уряджувати сеанси.

АНҐЛІЯ В БОРОТЬБІ З СОВІТАМИ НА АРЕНІ ЛІҐИ НАЦІЙ

ЛОРД КУШЕНДУМ АТАКУЄ СОВІТИ. КАЖЕ, ЩО ЛІТВІНОВ ПРИБУВ НА ЗАСІДАННЄ ЛІҐИ, ЩОБИ САБОТУВАТИ.

ЖЕНЕВА, 20. марта. — Ліґа Націй переживала сцену, якої ще не було. Всі в напруженню ожидали дискусії над розоружним пляном совітів. Літвінов як совітський репрезентант домагався, щоби дискутувати над совітським розоружним пляном як цілостю, не входячи в детайлі. Внесення Літвінова поперли Німеччина і Туреччина. Коли в дискусії ніхто не забирав слова і всі делеґати поглядали один на другого, не знаючи, яке заняти становище, зголосився до слова анґлійський делеґат лорд Кушендум. Говорив цілих півтора години. Сказав таку промову, якої ще не чули стіни Ліґи Націй, викликуючи раз враз бурю оплесків.

Говорив лагідними словами, але зате зміст його промови був дуже острий. В першу чергу заквестіонував він добру віру совітів, заявляючи, що вони вислали сюда Літвінова не на те, щоби приспішити вирішення справи розоруження, а тільки її саботувати. Бо Ліґа Націй сотворена тільки для цілей світового мира і в тім напрямі працює вже довгі літа. А совіти за той час тільки й те робили, що перешкаджали Лідзі в тій роботі та підкопували її престіж. Навіть в передодні виїзду Літвінова до Женеви московські большевицькі ґазети кпили собі здорово з Ліґи. З їх артикулів виходить ясно на яв, що Літвінов приїхав до Женеви розбивати акцію Ліґи, а не її пособляти. Переходячи до самого проекту, лорд Кушендум підніс, що не можна погодитися з внесенням Літвінова і дискутувати над проектом як цілостю, а треба розбирати детайлі, бо тільки тоді буде можна зорієнтуватися, наскільки цей проект реальний.

Літвінов заповів, що дасть відповідь на слідуючім засіданню.

ЕСПАНІЯ ЗАЛИШАЄТЬСЯ В ЛІДЗІ.

ВИШЛЕ ДЕЛЕҐАТА НА НАЙБЛИЩІ ЗБОРИ ЛІҐИ НАЦІЙ.

ПАРИЖ, 20. марта. — Доносять з Мадриду, що на раді міністрів ухвалено приступити знова до Ліґи Націй і вислати свого представника на найблищі Збори Ліґи, що відбудуться в вересні. Зміна наступила під впливом Анґлії та Франції, які погодилися дати Еспанії концесії в Танґир в Африці.

СТРАЙКУЮЧИЙ НЕ МАЄ ДОСТУПУ ДО ІМПЕРАТОРА.

ЗА ПОДАННЄ ПЕТИЦІЇ АРЕШТУЮТЬ ГОЛОДНОГО РОБІТНИКА.

ТОКІО, 20. марта. — Коли японський імператор Гірогіто з жінкою доїздждав до залізничого двірця, наблизився обдертий чоловік з якимсь письмом в руках. Поліція його сейчас приарештувала. Виявилося, що це був виснажений голодом і шести місячним страйком робітник, котрий хотів подати до імператора петицію і просити, щоби він вглянув в нещасливе положення страйкуючих робітників і їх голодних та босих дітей.

Хоч внесення петиції конституцією дозволене, то бідного робітника задержали в арешті, бо петиція від робітника це свого рода революція. Бо японський робітник не був би відважився на такий крок, якби не небезпечні, революційні науки з заходу. До того король повинен бути безпартійний і не повинен мішатися в такі справи, бо страйкуючим ходить головно о робітничу юнію. От таке становище заняла поліція і велика частина японської преси, до якої робітники не мають ніякого доступу.

ЕМІР ПРИГЛЯДАЄТЬСЯ МОДЕРНІЙ ВІЙНІ.

ДУЖЕ ЗАЦІКАВИВСЯ ТАНКАМИ І СУБМАРИНАМИ ТА ДАЛЕКОСЯГЛИМИ ГАРМАТАМИ. ТА ЩО З ТОГО, КОЛИ ЦЕ ВСЕ ТАКЕ НЕРОМАНТИЧНЕ.

ЛОНДОН, 20. марта. — В Анґлії влаштовано з нагоди побуту афґаністанського монарха маневри, щоби запізнати його з найновіщими середниками воєнної техніки. Емір не міг начудуватися, коли глядів на величезні танки, що посувалися вперед мимо граду куль та бомб та валили на землю дерева та все, що їм тільки стояло на перешкоді. Емір набрав охоти і вліз до одного з танків і посидів там пів години. Тільки вилізти було йому тяжко. Рівнож їздив субмариною. Зняв навіть багато картин і живих образів, щоби їх задемонструвати перед своїми високими офіцирами в Афґаністані. А коли його запитали, яке відносить враження з того, що бачив, відповів, що західний спосіб ведення війни страшний, позбавлений всякої романтичности.

МУССОЛІНІ ПОГОДИТЬСЯ З ПАПОЮ.

„РИМСЬКА КВЕСТІЯ" БУДЕ РОЗВЯЗАНА В 1928 РОЦІ.

РИМ, 20. марта. — Приймаючи католицьку делеґацію, премієр Муссоліні заявив, що має надію, що вже в тім році буде полагоджений спір між Ватиканом а італійським урядом. Папі поширять територію з правом екстериторіяльности та дадуть відшкодоване за ті часи, коли він не побирав призначеної йому італійським урядом субвенції.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

SUBSCRIPTION RATES		ПЕРЕДПЛАТА	
Three cents a copy		(поодиноке число три центи)	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Загряниці:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346 JERSEY CITY N. J.

НАЦІОНАЛЬНІ МЕНШОСТИ

Около 300 тисяч поневолених Італією Німців в Полудневім Тиролю викликали нову дискусію на тему національних меншостей. А викликали головно тому, що за ними вступилися їх брати в німецькій і автсрійській республиках.

На інтервенцію австрійських Німців в справі їхніх братів відповів Муссоліні, що це внутрішна справа Італії і ніхто не має права міщатися у не своє діло. Фашистський диктатор відповів так, як відповідає циганська Румунія, коли її інтерпелюють в справі гнетення Українців в Бесарабії і Буковині, чи Мадярів в Трансильванії. Відповів так, як відповідає і Польща, коли її інтерпелюють в справі переслідувань третини непольського населення, яке вона називає рівнож — національними меншостями. У всіх тих трох окупантів чужих народів справа поневолення тих народів — це внутрішна справа.

Та зачинають підноситися тепер чимраз сильніщі голоси, які виразно квестіонують оте неправно присвоєне право. „Ди Манчестер Гардіян", орган англійських лібералів, заявляє з приводу конфлікту в Полудневім Тиролю, що квестію національних меншостей треба розглядати з іншого боку. Завдяки аліянтам малі і незначні держави, як Італія і Румунія, стали великими, а Польща завдячує їм свої народини. Всі ті три держави одержали великі землі, заселені національними меншостями. Ті землі дано на Мировій Конференції тим державам тоді, коли вони урочисто приобіцяли пошанувати національні права меншостей, яким признано право доходити своїх прав дорогою апеляції до Ліги Націй.

Це законне право, а попри те існує ще право моральне, яке дозволяє кождій поневоленій і переслідуваній людині апелювати до гуманности дургих. Того права не можна відмовити ні людині ні народам.

Муссоліні, Пілсудскі, Братіяну і їм подібні легковажать собі перебрані їх державами моральні зобовязання супроти національних меншостей тому, бо Мирова Конференція не установила ніяких карних санкцій на ті держави, що тих зобовязань не виконають. Мирова Конференція була того переконання, що гонор тих дежав не допустить до цего, щоби вони не виконали того, до чого урочисто зобовязалися. Так пише орган англійських лібералів, яких провідником є тепер Ллойд Джордж. Той самий, що був одним з головних творців Мирової Конференції.

Супроти такого поступовання Італії, Румунії і Польщі не лишається отже нічого іншого, як залишити їх „гонор" на боці, а видвигнути проблему національних меншостей в цілій повні перед Лігою Націй і взяти гнетених в належну охорону. Так кажуть англійські ліберали. А на нашу думку, це тільки латанина. Бо проблему національних меншостей можна остаточно розвязати тільки так, що національні меншости стануть вільними і злучаться зі своїми національними більшостями.

НАВКОЛО ЖИДІВСЬКОЇ КОЛЬОНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Недавно головний орган американських сіоністів „New Palestine" в передовиці докоряв американському жидівству за загрозу ідеї створення жидівської держави в Палестині. Мовляв, багаті американські Жиди стали байдужні до національної справи в Палестині, не дають грошей на відбудову того краю, а пустилися в непевне діло кольонізації на Україні та Криму, діло заініціоване большевиками в цілях поборювання англійського впливу на Близькому Сході.

Ця стаття „New Palestine" занйшла собі відгук і в европейській сіоністичній пресі, яка також почала сумніватися в тревалість большевицької кольонізаційної політики. Жидам, як видно, не від того, щоби на Україні мати ще одну свою республику і хоч тепер уже меньш активно, а всеж жидівську кольонізацію на Україні підпирають, сподіваючись користей від ривалізації поміж Англією та Москвою.

Сливе одночасно з дискусією, яка відбулася на сторінках жидівської преси, була друкована велика стаття Ортенберга, яка відповідала на ті численні запити селян, що надсилалися зі всіх кутків України до редакції харківських „Вістий". Цікаво навести деякі уступи з цієї статті, де передаються як раз ці запити.

„Скажіть, будь ласка",— пише ґрупа селян з Мелітопольщини, де заведено жидівські кольонії, — „чому це так, що Євреї тепер одержують найкращі землі, а наші брати з Волині, Поділля та Київщини не мають землі на чому працювати? А чи не краще булоб переселяти їх, аніж давати землі Євреям? Ми знаємо, що держава дає еврейським переселенцям велику допомогу, за свої гроші будує для них гарні будинки, колодязі, школи, а нам, Українцям, пропонують переселятися до Сибіру".

„Що воно тепер робиться в нас на радянській землі?" — пишуть селяне з Шанригольського району Ізюмської округи. — „На всіх головних посадах, по всіх установах, у виконкомі, взагалі куди не глянь, — усюди комісарами Евреї і всім заправляють; до якої крамниці не зайдеш, хто там торгує? Евреї. Що-ж воно виходить? Евреї не працюють у сільському господарстві, їх немає на важкій роботі, вони влаштовуються в торговлі, по установах"...

Автор статті офіційного комуністичного органу зазначує, що можна почути не тільки на селах, а й між робітниками, що держава дає Жидам особливі пільги, що влада жидівська. „Часто-густо про це говорять і чесні, віддані владі радянській робітники та селяне".

„Евреям всю Україну віддали, а Українців до Сибіру виголять" — лунає по цілій Україні, стверджує пан Ортенберг. Вбачаючи в жидівській кольонізації України шаховий посув большевиків проти Англії, Жиди не хочуть добачувати головного моменту в цій акції, а саме — ослаблення значіння й сили української маси на Україні. В якій цили закладаються всюди по Україні республіки, області, райони, в яких пануючу ролю мають грати ріжні зайди та кольоністи? В якій цили закладають школи для чужинців, і то й такій мірі, що навіть тубильне населення не скоро дочекається? Чому спроваджуються чужі елементи на Україну спеціяльними транспортами, так, що вже населенню здається, що воно переживає часи мандрівки народів? Чому Москва не опікується всіми цими Хінцями, Асірійцями, коли вони находяться на Далекому Сході та в Середущій Азії? А чому їм на Україні дають гроші, відкривають школи надають землі?

Жиди в цій роботі большевиків відограють значну ролю, бож жидівська плютократія з Америки на це дала вже 10 міліонів долярів і обіцює дати ще 10 міліонів. Кольонізація коштує великі гроші, а большевики не можуть власними силами задовольнити її потреби, тому приймають допомогу від плютократії — капіталістів, якими вони увесь час голосять війну. Москва приймалаби допомогу і від китайської чи асирійської чи якої хочете буржуазії, щоби лише вона давала на большевицькі заходи населити Україну чужонародними елементами.

Українські кола вже нераз звертали увагу Жидам на небезпечність кольонізаторського большевицького експерименту, але жидівство на сі остороги не звертало і не звертає уваги й тепер, коли вони почали виходити навіть з тих кол, яких самі комуністи не можуть назвати шовіністами, контр-революціонерами, тощо. В якомусь незрозумілому засліпленню Жиди штовхають своїх братів бути далі орудям московської провокації.

На цю весну большевики плянують кольонізувати нові землі в районі Нікополя на Катеринославщині, хоча проти дальшої кольонізації Жидами українських земель нарешті рішуче виступила большевицька офіційна газета „Український Економіст", висловлюючи думку, що далі не можна провокувати населення України. Ця газета заявила рішучо, що для заспокоєння пролетаріяту та селянства, для вдержання ладу треба рішучо негайно стримати дальшу жидівську кольонізацію.

Але з цього вийшло лише те, що чекісти перарештували увесь склад редакції „Українського Економіста", а комісаріят для господарських справ наказав припинити видання цієї газети. Думали певно в сей спосіб убити опір населення проти кольонізації, але від сього незадоволення населення не зменьшиться, а скоро зросте, що певно не ворожить доброго кінця кольонізації.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

КОЛИ ТРЕБА ПОБОРЮВАТИ БЕЗХАРАКТЕРНІСТЬ.

Осінною порою, як скінчилось бабине літо, кажуть мені мати: „Вижени корову й яліўку на панську стерню!" Мені лищ того й було треба, бо було приємно з хлопцями побавитися. Зібралося нас шістьсім. Рада в раду, будемо огонь палити, бульбу варити.

„Ну, та що пісну бульбу варити?" каже один. „Радше печи!"

„Ну, а як", він каже, „я принесу масла!"

Другий каже: „А я сира!"

Третий: „Бульбу!"

„Я горнець!"

Той мав принести соли, а другий палива призбирати й товар завертати.

Всьо йшло як в годиннику. Тільки біда, що я боявся винести більший горнець, а виніс тільки малий, бо боявся, щоби мені котрий не збив: за більший більше би мене батько набили, як за меньший, колиб таке нещасте мені, не дай Боже, лучилось. Біда з малим горщиком була та, що всі не могли наїстися до схочу з одного варення, але мусіли варити кілька разів.

Зварили ми зо три рази бульби і з великим апетитом всі заїдали. Наструґали бульби ще четвертий раз, ложку сира дадали і всьо було добре. Обрахував я членів нашої орґанізації, хто яку вкладку вложив до нашої забави, хто як працює на користь нашої орґанізації і завважив, що ми маємо одного, який нічого не приніс, нічого не дав, ба і працювати не хоче, але їсти то він, коби здроов, перший. Ну, подумав я собі, — їсти ти знав три рази за дурно. Але четвертий раз не дам тобі, щобись і гинув!

Але подумав я перше спробувати, чи він хоче працювати. Кажу до нього: Іди, заверни наш товар!"

„Не хоче. „Іди принеси патиків до огню!"

Ні!

„Іди по воду!" — Ні.

Побачили й мої товариші, що я маю рацію, і вони йому кажуть. Та де тобі!

„Е, братчику, за мною правда й сила: не дам тобі, хотьбись здихав, їсти задармо! — відчитав я йому наш товариський параґраф. „Кождий вложив свою вкладку, а як не міг дати вкладки, то звертає товар, носить патики, одним словом, відробляє свою пайку. А ти нічого не даєш і нічого не робиш! А ти що між нами? Якийсь цар, щоби ми тебе годували, як якого паразита? Аґі!"

А він тоді без уразів каже: „А я тобі зібю горщик!" Знав, що я за се дістав би буки. Вже я тих бульбів не їв а тільки за горщиком дивився. Я віддав горщик зі звареними бульбами хлопцям під опіку, щоб бульби зїли і бульби хоронили, щоби він направду не збив. Він з патиком летить за тим хлопцем, у котрого горщик; таки хоче збити за те, що йому не дано наїстися за дурно. Побачив я, що він не жартує, загрозив я йому, що гірко йому три дни буде, колиб він направду збив горщик. І те не помагає; літає, як шалений; таки хоче поставити на своїм. Розгнівало се мене до живого. Він за горщиком, я за ним. Злапав я його, потермосив, не хотів ще його бити. І те не помагає. Він до мене ставиться. Знав, що мені ради не дасть, то давай мене пазурами як кіт за твар. Якраз ми були коло потока. Я зним в потік, троха його скупав. Думаю, що вже буде спокій. Та де? Полетів він до моєї мами, що отіпали конопії на подвірю. Прискаржує, що я його бив, в потік кидав, що він повалявся і змочився.

Мати кажуть: „Чекай, дісто-не він добре. А то драбуґа! З дітьми бється!"

Та він хотів бачити зараз, щоби мене били, але хлопці зїли бульбу, один заніс горщик домів і на наш пліт завісив. Ціла справа забулася й між родичами й між дітьми. Мене не били, а діти за пригоду забули. Як звичайно між дітьми: нині сваруться, а завтра забувають.

Забули всі, але той наш товариш, що нам забаву зіпсув та ще й нас прискаржувати хотів, не забув і аж у два роки мене підвів на те, щоби я пішов поза школу. Мав він відтак те вдоволення, як мене за се батько набив.

Така мені пригода нагадується з мого молодого віку, і як я її передумую, вичитую я в ній богато цікавих річий.

Наперед бачу, які то цікаві є люди в світі. Одні раді помагати другим, другі раді тільки з других користати. Одні радіби другим добро робити та з другими в добрі жити, а инчий, то чомусь почуває себе рівним тільки тоді, як другі його своїм коштом та працею удержують.

Одні забувають уразу скоро, а другі памятають її до смерти. Одним тяжко носити злобу на других, а другим без злоби на людий жити тяжко.

Одні люблять правду, а другі неправду.

Друге, варта побачити, як се характер людини показується в мололім віці, і як мало за життя людина зміняється. Ось сей хлопчина, за котрого я розказав, чи може котрий читач сумніватися, що з нього за людина виросла? Я навіть і додавати не потребую, що сей чоловік нині до свого народа не признається, його боротьбою не цікавиться. Як малим хлопчиною він хотів чужу бараболю їсти, до котрої він ні рук ні коштів не хотів докладати, так він і до нині таким лишився. Якби наш народ добув свободу, добробут, то він зі сього користавби. Але рук своїх до сього докладати, силу народа будувати — на се він не здібний. Він галапасом був ще в дитинстві, і галапасом, паразитом лишиться й до смерти.

З того я бачу, як то важне є дістати в родині відповідне вихование. Як то важно родичам учити як слід свої діти, і як важно дітям вчитися добра, та змалку відкидати всяку покусу, неправду й огиду від себе. Бо коли дитиною навикнеш до огиди, то на старість се тяжко буде тобі викинути. Ніякі школи, ніякі подорожі, ніякі почести людині характеру не зроблять. Безхарактерний, хочби всі почести і маєтки в свої руки загарбав, безхарактерником лишиться, і не буде з нього потіхи ні його родині, ні його верстві, ні його народови, ні його церкві, ні навіть йому самому.

Н. К.

В. Кедровський.

1917 РІК.

(65)

VII.

ПРИЇЗД ДО КИЇВА МІНІСТРІВ КЕРЕНСЬКОГО, ЦЕРЕТЕЛІ І ТЕРЕЩЕНКА.

Вимоги Генерального Комітету до впорядкування пляну українізації армії. — Непомітний приїзд міністрів до будинку Центральної Ради. — Приняття міністрів М. Грушевським. — Парада українських військ на честь Центральної Ради. — Стримане відношення українського натовпу до петроградських міністрів.— Самовлюбленість Керенського і поводження підчас переговорів. — Недоговореність у військових справах.

В середині червня Комітет доручив мені вести мобілізаційно-комунікаційний відділ, яким до того часу керував підполковник Поплавко.

Не скажу, щоб у впорядкованому стані приняв я від нього відділ і щоб п. Поплавко передав мені для керування працею певний плян роботи. Саме відсутність пляну, пляномірність праці та відсутність напрямку праці на майбутнє й примусили комітет відібрати відділ цей, головний нерв творення української армії, від п. Поплавка та передати в моє завідування.

Не знаю, чим пояснити вибір мене Комітетом, але зі свого боку зазначу, що я відчував якусь невпевненість в тому, що зможу подолати таке відповідальне діло. Не берусь судити сам, на скільки я виконав завдання й на скільки використав усі можливости праці, але можу ствердити, що всю свою енергію, увесь свій хист і рішучість я вклав в цю роботу, хоч може їх у мене й не вистарчало в потрібних розмірах для праці. Коротко скажу, що я віддав тоді праці все, що міг. Тому судити мене можна, гадаю, лише за те, що „не зміг", але не за те, що „не схотів".

До мого приняття у завідування мобілізаційно-комунікаційного відділу праця його полягала головне у регіструванню українських маршових рот, що зголошувалися зі всіх просторів запілля, та телеграфічних зносинах з Генеральним Штабом у Петрограді, щоби направити ці роти в українізуемі корпуси. Тривкого-ж пляну українізації, який мавби своїм завданням утворити українські корпуси, а то й армію зі всіма тиловими й запасовими частинами, вироблено не було. Запасові частини українізувалися „самотужки", по власній ініціятиві й лише там, де ця ініціятива самопроявлялась. Таким чином цей відділ працював до цього часу цілком в напрямі тих настроїв провідників українського національного руху, що вони передали й військовим зїздам. Настрої ці відкидали потребу української армії як такої, а лише говорили, що регулярна армія по війні навряд чи буде потрібна для України. Тому, мовляв, досить українізувати на фронті кілька корпусів, обовязково зберігаючи боєздатність російської армії. Яка безмежна наївність — овеча простота, за яку українська нація дорого заплатила.

Тепер уже став помічатися перелом в українських провідників національного руху в бік необхідности мати свою національну регулярну армію, яку треба творити не гаючись. Настрої ці найскорше наростали в Генеральному Комітеті під тиском вимог Українців-вояків з місць та очевидної неминучости боротьби з Московцями.

* * *

Принявши відділ, я поставив собі метою повести працю так, щоби як найскорше українізувати залоги на Україні, а на фронті зводити в більші військові сполучення розпорошені українські невеликі військові відділи.

Для українізації залог я постановив добитися, щоби при дальших мобілізаціях чи призовах жадний чоловік, що покликаний до війська, не бувби вивезений за межі України, а також щоб українізованим на фронті дивізіям визначено запасові полки, розташовані виключно на Україні. Рівнож домагатися, щоби в запасові маршові полки, що стоять на терені України, зпоза меж її направляли виключно українські маршові роти, яких по підрахунку мойому було досить для комплектування ними цих полків, а тому й відповідних корпусів.

Крім того я поставив завдання з Північного й Західного фронтів стягнути на Південно-західний та румунський всі українські боєві части а впершу чергу 21. та 10. корпуси. Так само перевести на Україну українські запасові части, особливо петроградської залоги та оріенбаумських учебних скорострільних полків, що були зложені майже виключно з Українців.

Згідно з таким завданням був випрацьований певний плян роботи, який і ухвалено Генеральним Комітетом. Скрізь на місця були розіслані відповідні інструкції про напрям і зміст праці там, та про характер вимог, які мусять ставити Українці-вояки.

* * *

Звернувши увагу на те, що почало занадто багато формуватися військових українських відділів, які негайно-ж російським командуванням випихалися на фронт, де розпорошувались і гинули як гарматне мясо, без жадної користи для національної справи, Генеральний Комітет видав слідуючий наказ:

„Наказ Генерального Військового Комітету ч. 6. Останніми часами на Україні почали Українці-вояки в ріжних місцях формувати українські полки та инші військові одиниці і, сформувавши вже такі частини, звертатись до Генерального Комітету з проханням затвердити їх. Генеральний Комітет вважає необхідним звернути увагу Українців на те, що так робити не можна. Думка про орґанізацію українського революційного війська, якеб боронилоб здобутки революції та стоялоб на сторожі інтересів демократії, вірна — і, коли українська демократія засвоїла її, то це тільки свідчить про здоровий розум української демократії та про те, що у нашого демократичного вояцтва є непохитна й активна ініціятива у здійсненню такої думки.

„Вітаючи її, вважаючи її дуже цінною, Генеральний Комітет повинен тільки звернути увагу Українців військових на те, що справу широкої орґанізації українського війська треба переводити в життя по певному пляну і по одній якійсь системі, а не вроздріб.

„В противному разі буде плутанина і безладдя.

(Дальше буде)

Хоробрі, придатні до життя народи тільки в боротьбі виростають. (Р. Дмовскі)

—о—

Найгірщою формою неволі є сумнів, бож позбавляє він нас свободи, а заразом всякої можливости визволення. (Рабіндранат Таґоре).

—о—

Національна ідея, позбавлена державницьких первнів, є абсурдом. (Р. Дмовскі).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ТОРГОВЛЯ, ШКОЛА Й НАУКА — ЦЕ НАША ЗЛУКА.

От добре, що покінчили ми з календарем, а повернули в сторону школи. Бо я тої думки, що колиб ми думали більше про школу, просвіту, науку, кооперацію та торговлю, то й більша була би між нами згода, булаб правдива злука. Бо наука і просвіта зближують людей і зеднують. На культурно-просвітнім полі лекше дійти до згоди як на якім другім. Тому розбираймо в голосах читачів далі справу школи, а може таки рушимо ту так важну справу з місця. Бо це дійсно важна справа навіть з чисто українського становища, коли майже всі вже погоджуються, що коли не буде добре поставленої української школи в Америці, не буде й сліду по нас і то в дуже скорому часі.

Нам, Українцям, треба взагалі взяти собі справу науки більше до серця, коли дорожимо своїми власними дітьми. Бо діти, що виховуються при самогоні і картах, це тільки матеріял на вломників, бандитів та кандидати на електричне крісло, або до домів для божевільних. Це не жарт! Тому треба дітей заправляти з молоду до праці ідейної та до науки. Треба їх наклонювати пізнавати нашу давнину, бо це ідейна праця, з котрої дитина тільки скористає, коли буде знати про геройські та ідейні подвиги наших братів.

Учитися треба і старшим. Бо це неслушна поговірка: Чого Івась не навчився, того Іван не зможе. Так могли нас вчити Поляки, щоби ми остали вічно тільки дурними Іванами. На науку ніколи не є пізно. Наука є великою осолодою і в старому віці. Бо знання треба кождому. Бо коли нам так тяжко чого добитися, то головно тому, що ми не маємо відповідного знання. Коли буде в нас знання, тоді буде й успіх.

Наші невдачі в бизнесових справах треба рівнож приписати головно нашому незнанню. Маємо одинoку Українську Торговельну Школу в Шикаго, звідки можна черпати торговельне знання за дуже низьку оплату друків і почти, але і з неї не користаємо як слід, бо ми ще байдужні до науки. Тому йде так тяжко справа з реорганізацією школи, бо й до цего ставимося байдужно, або мішаємо науку з політикою і церквою і через те розбиваємо добрі наміри тих, що взялися посунути нашу школу вперед. Гонім від себе байдужність, берімся руками і ногами за українську школу в Америці, бо вона продовжить нашу національну будучність.

Петро Рудий,
Ню Йорк, Н. Й.

ЩО РОБИТИ З ПЕРЕЧИТАНОЮ ҐАЗЕТОЮ?

Американські Українці консумують ґазети процентово більше ніж у Галичині. Цей позитивний обяв нашого життя треба завдячити красшим условинам тутешнього життя, а в першій мірі тій обставині, що наші допомогові орґанізації видають для своїх членів часописи, які їхні члени вже призвичаїлися читати. Наша „Свобода", орґан У. Н. Союза, розходиться щоденно в кільканадцятьох тисячах примірників і наш загал її щиро читає.

В сьогоднішній статті я хотівби подати читачам „Свободи" деякі уваги, як користуватись ґазетою взагалі, та що робити з перечитаною ґазетою. Бо у нас, правду кажучи, **загал обходиться з перечитаною ґазетою, некультурно і нерозумно!**

У нас, по перечитанню ґазети, „обовязково" її викидають. Це велика шкода! **Культурний читач повинен часопись, яку він правильно читає, дуже старанно складати в цілі, комплетні річники.** Зложену ґазету в річник треба солідно оправляти і переховувати.

З річників ґазети, по якомусь часі, може тямущий розслідник нашого минулого життя прослідити якийсь народний прояв життя, чи якусь важну подію і т. п.

Возьмім от хочби такий примір під розвагу: Хтось із громадських діячів захотів би прослідити, яку поміч дали американські Українці рідному краєви. До прослідження цеї справи треба мати старі річники ґазет, які попирали допомогову акцію. Значиться, в даному случаю зложені річники ґазет представляють важне, культурне джерело, яке в дуже важній справі може богато нам помогти при розслідкуванню нашої життездатности.

В слід за цим старі, комплєтні річники кождої ґазети представляють чималу вартість. За мало місця і часу довше розводитися над цею справою. Я скажу тільки одно: **Хто має всі числа „Свободи" — від першого числа до нині, то нехай знає, що комплет. річників „Свободи" нині вартує около 5,000 долярів.** Як є де такий член У. Н. Союза, що має всі числа Свободи, то прошу зголоситись із продажжю згаданих річників; я йому подам купця, який радо заплатить за всі числа Свободи $5,000.00.

Подібна історія мається із кождою ґазетою, котра має за собою пару десяток літ минувшини.

Сьогодня еще не запізно збирати річники ґазет, тож не марнуймо перечитаних ґазет, а зберігаймо їх, бо і перечитані ґазети є дорогі, є культурною цінностю.

Хто із певних причин не може складати річників ґазет, (примірoм, хто не має сталого осідку) то і він не повинен перечитаної ґазети викидати, не використавши її, як годиться. **Він повинен бодай збирати із перечитаних ґазет статті, головно такі, які його найбільше цікавлять!** Возьмім такий примір: Хто спеціяльно цікавиться шкільною справою, то він повинен би збирати собі всі ті статті, котрі торкаються Рідної Школи. Значиться, в даному разі требаби зібрати всі дописі про школу, голоси читачів про школу, реферати, згадки про віча в шкільних справах, оголошування про шкільні підручники і т. п.

Повитинані із ґазети згадані статті треба значити, себто на них треба написати, яка ґазета і котрого дня вона друкована. Дальше, дуже практичною річю є того рода часописні витинки наклеювати в спеціяльнім, до цього призначенім зошиті.

По якомусь часі збираних у цей спосіб статтей набереться чимало матеріялу, який в разі потреби можна досенно використати. На основі такого матеріялу можна дуже легко написати розумну допись, виготовити реферат і т. п.

Говорячи про збирання певного рода статтей, требаби при тій нагоді порадити і тим всім, **що пишуть і дописують в ґазетах, щоб вони обовязково збирали свої дописі і статті,** бо на основі зібраного, свого культурного дорібку, зможуть контролювати самих себе; зможуть наче в зеркалі бачити себе і свої культурні надбання, внесені в скарбницю нашого народнього життя.

Др. В. Клодницький,
865 N. 22nd Str., Phila, Pa.

ВІДОЗВА
ДО ОДНОСЕЛЬЧАН СЕЛА СТАНІСЛАВЧИК, ПОВІТ ПЕРЕМИШЛЬ, ГАЛИЧИНА.

Дорогі Браття і Сестри!

Звертається до Вас Виділ Читальні „Просвіта" в Станіславчику з проханцем помогти в будові Народного Дому, котрий ми не в силі добудувати, бо есьмо матеріяльно майже зовсім знищені. Світова війна знищила наше село до тла, пізнійше українсько-польська війна знова принесла руїну, а в сім році навістив нашу країну град, який знищив цілком наші засіви. 28. серпня 1927 навістила нас страшна повінь, яка не лише знищила усю нашу ярину на полях, але частинно навіть заляла наші хати. Дорогі Землячки, взиваємо Вас горячою просьбою, не відкиньте нашого прохання, та поможіть нам у сій будові, бо відомо Вам браття — як живеться нам Українцям під польським режімом. Бо цілею польського режіму є знищити нас на полі освітно-економічнім, та стерти нас з лиця землі. Тому допоможіть нам в цій будові нашої національно-освітної, і економічної твердині — бо в ній наша сила і наша будучність. Заразом прохаємо залучити лісту жертводавців. Жертви проситься слати на руки Тимка Паславського, Станіславчик, повіт Перемишль.

Станіславчик, 28. вересня 1927.
За Виділ Читальні „Просвіта" в Станіславчику:

Стефан Влох, голова;
Мих. Козьорінський, секр.

Висше наведену відозву надіслали брати односельчане, щоб ми почули їх голос та прийшли їм з помочю та додали їм духа в боротьбі. Тут в Филаделфії нема нас більше з того села, лище я сама. Тяжко було дещо зібрати, треба було звертатись до чужих. Все таки далося дещо зібрати від людей, котрі розуміють вагу освіти і орґанізації всюди, де лиш живе український нарід. Понизше подаю спис жертводавців: Катерина Чемерис 5 долярів; по два доляри: А. Пашук і М. Долинний; по одному долярови: П. Кирилюк, М. Костецький, Дм. Остяк, М. Сметанюк, М. Дармограй, М. Барановський, Т. Сидорик, К. Шаґала, Др. П. Дубас, Др. В. Клодницький, М. Максим, Д. Шеремета, С. Сенів, О. Венгринець, М. Павлюк, Гр. Бучко, Ю. Бліхар, Т. Яців, І. Юник, М. Валько, І. Коник, Ол. Смит, С. Будинський, Й. Буката, Йорк, Маркет; по 50 центів: Ю. Охман, Т. Слободян, М. Мітковський, К. Цвек, Я. Оліх, Гр. Затирка, М. Юхман, Гр. Войтович, В. Шийка, А. Буньо, А. Ґельман, С. Захарчук, І. Козак, К. Зеленевич, М. Бурійтош, М. Багрій, Н. Темчак, В. Рій, Волтер, А. Волчанська, С. Старостa, С. Прокіп, Н. Н.; по 25 ц.: І. Крицал, Ю. Мартич, К. Садовська, Д. Розенбурґ, М. Смит, А. Воґг, М. Маєцька, І. Сіллер, Ф. Ґерм, М. Гулцен; В. Сонич 30 ц. і Т. Слодян 20 ц. Члени Української Громади в Найстаун 3 доляри. Разом зібрано 52 доляри. Оплата пересилки коштувала 2 доляри. Вислано до краю на руки Тимка Паславського 50 долярів.

Всім жертводавцям складаю щиру подяку.

Катерина Чемерис.

ПЛАВАЮЧА ПАЛАТА КАЛІҐУЛІ.

„Скарб на дні озера", „Тайна Зеркала Діяни" і т. д. такі ріжні заголовки можна дати археольоґічним пошукуванням в околицях Риму. А саме Італія береться осушувати озеро Немі, зване також „Зеркалом Діяни", щоби видобути величаві ґалери, які на дні озера спочивають уже довгі століття. Треба буде випомпувати 30 міліонів кубічних метрів води і то так, щоби після того, як витягнуть із дна ґалери, перелити назад до озера значну часть води. Тому мають ужити спеціяльні водопроводи від „Зеркала Діяни" аж до Альбано, іншого сусідного озера. Озеро Альбано має помістити в собі тих 30 міліонів куб. метрів води на час археольоґічних робіт. Роботи ці мають коштувати 10 міліонів лірів. Давні римські літописи кажуть, що на приказ цісаря Каліґулі (що знаний був із фантастичних забаганок) вибудовано на озері, присвяченому богині Діяні (і відси названім Зеркалом Діяни) дві чудові ґалери.

З найдальших провінцій римської імперії спроваджено величезні пні найдорожчих родів дерев, усі металеві прикраси і всі моряцькі прилади вилито з дорогого бронзу, а роботу цю робили найславніші грецькі і римські мистці. Долівка ґалер виложена була плитами, тесаними з рожевого мармуру. Кораблі мали мешкальні кімнати з обстановою дійсно гідною монарха, прикрашені архітворами малярів, різбарів і т. д. Словом були то палати, які стрічаємо тепер хіба в казках. Як настало літо й зачиналася спека, Каліґуля зі своїм найближчим почотом кидав Рим і горячі місяці проводив на ґалерах, прозваних дворaками „осьмим чудом світа". Яка була дальша доля цих плаваючих палат, коли і наслідком чого вони затонули — пізніші літописи вже не згадують. Тому що озеро досить глибоке, тому спроби, які роблено в минулих століттях, аби дістатися до затоплених скарбів, не вдавалися. Сміливі нурці видобули кілька почорнілих бельків і кілька величезних бронзових цьвяхів. Ці одинокі трофеї є тепер у Національному Музеї при Піяца Терміні. Зате вдалося як найдокладніше означити місце, де лежать ґалери на дні озера, а навіть розслідити топоґрафію. Уряд сподіється, що гроші, видані на роботи, оплатяться вже в початках, бо буде зїздитися богато чужинців, щоби приглядатися роботі, за відповідною оплатою.

ДЕЩО ПРО ЛЮДОЇДІВ.

Вираз в роді того, що хтось на когось такий лютий, що „зїв би його з кістками", має своє оправдання й свою традицію в історії народів світа, що на порозі своєї цивілізації наближувалися своєю дикістю до звірів, і нерідко їли одні других. Тисячеліття культурного розвитку змінили людські звичаї й обичаї. Нині вже в Европі ніхто нікого не їсть з кістками, хоч радби це зробити, але перешкаджає йому в цьому поліція й суд. Правда, підчас голоду в совітській Росії в 1921 р. доходили до нас відомости, що в глухих московських губерніях появилося канібальство — голодні матері їли своїх дітей... Голод викликав і оживив у людей інстинкти, які дрімали в них заколисані культурним поступом тисячеліть.

А всеж таки ще нині, в добі радія істнує канібальство в народів, яких не торкнулася цивілізація.

Коли відкрито Америку, то ціле її південне побережжа заселювали канібали-людоїди. Канібалізм панував тоді як закорінений звичай в Мексику, Юкатані і Перу та на острові Гаїті.

Подібний канібалізм істнував від непамятних часів в Африці. Гніздами канібалізму було особливо густо заселене Конго.

В Азії жили канібали на островах Суматрі, Борнео, Целебес і Филипинах.

Страшними для подорожників були й австралійські канібали, що замешкували непроходимі пущі континенту.

Протягом соток літ взаємин европейської культури з тими краями, канібалізм почав переводитися, але трудно сказати, щоб він пропав безслідно. Ще нині стрічаємо канібалів в Америці по областях республик Перу й Бразилії. Поширений канібалізм головно серед диких тубильчих племен, що замешкують побережжа Амазонки.

Не перевівся ще канібалізм у Конго в Африці та на острові Суматрі в Азії.

Не всі канібали зїдають своїх ближніх, без огляду на те, якої масти, однаково. Одні трактують людоїдство як релігійну церемонію, другі руководяться в тій матерії голодом, при чому людське мясо трактують як особливий присмак.

Серед давніх африканських племен засвоїлася особлива людоїдська церемонія, підчас якої канібальський „духовник" отвирав своїй жертві груди, добував з них серце й ще гаряче кидав на жертву богам. Відтак помазував себе й достойників свого племені кровю жертви, а вже по тім слідкувало варення та смаження убитого.

Мексиканці, які перестерегали таких церемоній дуже строго, тільки в виімкових випадках поїдали тіла убитих противників без церемоній, віручи, що тіло убитих войовників дасть їм хоробрість і відвагу. Особливо жорстокими при таких церемоніях були мешканці Перу тоді, коли Індіяне зпід берегів Амазонки вели бої з своїми сусідами головно для цього, щоби запастися в свіже людське мясо.

Жінок вони не їдять ніколи.

На острові Гаїті відбуваються канібальські бенкети до нині, а що найцікавіше, що принимають в них участь мужчини, які вже мали час і нагоду зіткнутися з цивілізацією білих людей і займають в їхньому світі становище купців, промисловців і т. и.

Читайте українські книжки і ґазети, бо часте читання веде до просвіти. А просвіта — се сила. — Пишіть по найновійший цінник книжок.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Коляда Центрального запомогового Комітету.

Цего року Центральний комітет заколядував $205.00 на потерпівших від повені, на Рідну Школу, Інвалідів та політичних вязнів. Колядували: Пічак, Демкович, Велітович, Петрів.

В секції Джозеф Гудсон Норд зложили: М. Шеремета $5.00; о. В. Турула $3.00; М. Дух, І. Пастущин, І. Дмитрук, Т. Якимович по $2.00; М. Грицак, М. Перчик, Д. Яцків, М. Смольський, О. Дуда, М. Мурашко, Анастазія Фурдин, Г. Лилак, С. Мельник, Д. Прута, В. Луцишин, Т. Червоняк, І. Чорненький, В. Максимців, І. Лисий, П. Заяць, М. Яцура, Дроська Павлович, П. Благий, Д. Матковський, А. Мандик, П. Вразняк, Анна Турчанська, С. Микульський, Я. Липинський, Л. Антонів, Й. Цюпик, І. Сулима, А. Линяк по $1.00; Г. Равлик, О. Сорохей, Й. Пимошак, Т. Озарів, Д. Лукаш, А. Іванів, Катерина Кузьмицька, Т. Борущевський, М. Крик, Д. Дацків по 50 ц.; Г. Маличин 25 ц. Т. Гурила, І. Бурбер, М. Луців, П. Крик, М. Крикливий, Д. Чмала, Т. Олексин, В. Гіль, М. Мельник, А. Яцків, Т. Зращин, В. Скробач (мол.), В. Колодач, Т. Кравець, В. Туліянський, Й. Василина, П. Грушецький, С. Гирега, Т. Білогловяк, П. Яворський, Я. Робаха, Т. Швець, І. Андрусів, І. Матковський, М. Плюта, А. Онуфрик, Г. Антоняк, В. Скробач (стар.), П. Гранковський, М. Бойко, Д. Мицковський, П. Петрів, І. Тирибушка, М. Антонів, К. Крук, М. Свирида, І. Ковба (малий), М. Захарків по $1.00. — Разом $89.25.

Секція Джозеф і Клінтон.

Колядували: Брихусь та Кучмій. Коляду зложили: С. Півторак, П. Ковтун, М. Мазурик по $2.00; Г. Тимчук, М. Галушка, С. Свирида, С. Макогон, Ф. Храновський, Т. Плекан, М. Рудий, Н. Шпиріль, Н. Качмарик, В. Гнатків, Л. Заблоцький, Ю. Босий, М. Андрусів, Д. Братусь, Н. Шурбат, С. Фидоришин, А. Лялька, С. Ходак, С. Росоловський, І. Тіцький, М. Язловецький, Н. Міськора, Н. Перчак, С. Данилишин, Н. Паснак, Ф. Свирида, Н. Ковальчук, В. Пристойко, С. Червоняк, В. Плюта по $1.00; Д. Гук, Л. Чоловський, Н. Юган по 50 ц., Н. Бузек 25 ц. — Разом $37.75.

Секція Клінтон і Сент Пол.

Колядували: Магомед і Стрілець.

Зложили: Т. Швець, В. Гурянський, М. Бінцевський, К. Кульчицький по $2.00; М. Паньків, Е. Батрак, М. Січинський, М. Дзумак, М. Гримарчук, О. Луців, Я. Пригода, Д. Гой, Г. Кендюх, Н. Турчин, Н. Головка, Л. Олійник, Н. Стрілець, П. Лашишко, І. Мелих, І. Рудий, Н. Висоцький, І. Нильтух, Й. Зарецький, Н. Дуда, Я. Поливка, К. Біляцький, М. Гаврилів, Н. Романів, Н. Воляк, Д. Кіценька, Н. Кісіль, Розалія Ніколіс, Г. Хавонець, Г. Чорний, О. Яськів, С. Прищляк, П. Гаврилів, І. Яніцький, І. Пилюк, Я. Когут, Н. Лялька по $1.00.

Разом: $46.00.

Вест Евеню.

Колядували: Н. Кубарич, Ф. Олексин, К. Біляцький, Г. Боднар, П. Петрів.

Коляду зложили: В. Білоус, В. Гой, В. Дуда, В. Білий, Д. Слодарик, П. Сопель, Г. Андрусів, П. Стадник, М. Куцьляк, А. Шалецький, А. Романський, Д. Рудий, Д. Яцків, В. Пукиш, С. Гойсак, С. Дармусь, Ю. Бамбурський, Н. Васьків, І. Мазурчак, В. Бабяк, М. Попель, В. Готра, М. Костів по $2.00. Ю. Балацький 75 цнт.; Д. Балацький, Я. Сипяк, І. Пукиш, Т. Романишин, В. Гурега, В. Ковтун, Н. Пастирнак по 50 цнт.; Н. Баран 25 цнт. Разом $31.

Парохія св. Йосафата в Рочестер, Н. Й., ухвалила з каси парохіяльної $25.00 до Центрального Комітета на українські школи в Галичині.

Центральний Комітет помочи Рідному Краєві скликав віче, котре відбулося дня 23 жовтня 1927 в справі помочи поводиням, де було зібрано $167.

В листопаді 1927 Центральний Комітет вислав своїх делегатів збирати жертви на поводян, на яких зібрано $130.25.

Центральний Запомоговий місцевий Комітет в місті Рочестер, Н. Й., у 1927 році вислав на всякі пекучі справи рідному краєві $960.00.

За центральний запомоговий комітет: Іл. Дмитрук, секр.

ПОДЯКА

Я, нижче підписана, складаю сердечну подяку У. Н. Союзови за скоре виплачення посмертного по моюму мужови Ілії Обухові.

Се є велика поміч у таку тяжку хвилю і тому кличу всіх Українців на землі Вашингтона: Вступайте в члени У. Н. Союза, як старші, так і молодші, бо се одинокий опікун у тяжку годину.

Рівнож дякую членам Тов. „Вільні Козаки", від. 236 У. Н. С., до котрого мій покійний муж належав.

Марія Обух,
членкня відділу 236 У. Н. С., в Сейр, Па.

І найліпша „прекрасна ідея", в тому числі й „свобода народів", засуджена на смерть, коли не має по своїй стороні нічого крім „права й справедливости". (Енгельс).

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ